

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 21 ΦΥΛΛΟΥ
ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,
(15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1952)

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ,
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

«Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδεϊ-
κνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφῶριαν τῆς ἐλ-
πίδος ἄχρι τέλους». (Ἐβρ. 6,11)

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑΙ ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Ἐπειδή, ὅπως λέγει μία λαϊκὴ παροιμία, «οἱ καλοὶ λογαριασμοὶ κάμνουν τοὺς καλοὺς φίλους», θεωροῦμεν χρέος μας νὰ δώσωμεν μερικὰς—συγκεντρωμένας τρόπον τινὰ πλεόν—ἐξηγήσεις περὶ τῶν σκοπῶν καὶ περὶ τῆς μεθόδου, ποὺ εἴμεθα υποχρεωμένοι ν' ἀκολουθοῦμεν, διὰ νὰ κρατήσωμεν εἰς τὸ ὕψος του αὐτὸ τὸ φυλλάδιον, ποὺ μὲ τόσην χαρὰν καὶ ἀνακούφιον ὑπεδέχθη ὁ ἐφημεριακὸς μας κόσμος. Καὶ ἐπὶ πλεόν, νομίζομεν ὅτι, ἔχομεν ὑποχρέωσιν ἐπίσης καὶ νὰ καθησυχάσωμεν τὰς ἀνησυχίας ἐπιστολογράφων μᾶς τινων καὶ νὰ προλάβωμεν μελλοντικὰς, τυχόν, ἀπὸ μέρους τῶν ἀνησυχωτέρων παρεξηγήσεις, ποὺ εἶναι φυσικὸν νὰ δημιουργοῦν εἰς αὐτοὺς μὲν ἀδικαιολογήτους ἀπογοητεύσεις, εἰς ἡμᾶς δὲ ἀδίκους ἐνοχλήσεις.

Ἐξηγοῦμεθα λοιπόν, ἅπαξ διὰ παντός:

1. Σκοπὸς πρῶτος τοῦ φυλλαδίου μας εἶναι, νὰ καταδείξῃ ὅτι, ὁ κάθε Ἐφημέριος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅσονδήποτε πτωχὰ γραμματικὰ προσόντα καὶ ἂν ἔχη, ἀποτελεῖ στέλεχος σπουδαῖον καὶ ἐργάτην ὑπολογίσιμον διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς πνευματικῆς ἀνασυγκροτήσεως, ποὺ ἔχει ἐνώπιόν της ἡ Ἐκκλησία μας.

2. Σκοπὸς μας δεύτερος—ἴσος μὲ τὸν πρῶτον—εἶναι, νὰ πεισθοῦν ὅλοι οἱ αἰδεσιμώτατοι Ἐφημέριοι, ὅπου δῆποτε καὶ ἂν ὑπηρετοῦν καὶ ὁποιαδήποτε μόρφωσιν καὶ ἂν ἔχουν, ὅτι ἔχουν καὶ τὴν ὑποχρέωσιν καὶ τὴν δυνατότητα νὰ ἀνταποκριθοῦν ἐμπράκτως εἰς τὰς προσδοκίας, ποὺ στηρίζει σήμερον ἐπ' αὐτῶν ἡ Ἐκκλησία μας.

3. Ἐπειδή, διὰ νὰ γίνῃ τὸ δεύτερον αὐτό, εἶναι ἀπαραίτητον: ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅλοι νὰ ἔχωμεν ἐμπρὸς μας ἓνα ἐνιαῖον σχέδιον,

ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅλων αἱ ἐνέργειαι νὰ συντονίζωνται ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ τοῦ σχεδίου, τὸ φυλλάδιον αὐτὸ ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ γίνῃ ὁ φορεὺς τῶν κατευθύνσεων, πού χρειάζονται σήμερον εἰς τὸ ἔργον τῶν Ἐφημερίων μας καὶ νὰ παρουσιάσῃ τὰς ἀνάγκας, πού καλεῖται ὁ Ἐφημεριακὸς μας Κλῆρος νὰ καλύψῃ μὲ τὴν δρᾶσίν του, καὶ τοὺς τρόπους, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ἐπιτύχῃ.

4. Βάσις τοῦ ὅλου ἔργου πρέπει νὰ εἶναι : ἡ βαθεῖα πίστις εἰς τὸν θεῖον Ἰδρυτὴν καὶ Ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας μας· ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀδιάλειπτος προσπάθεια διὰ τὴν συμμόρφωσιν τῆς ἰδικῆς μας ζωῆς, πρῶτα, πρὸς τὸ θεῖον Του θέλημα· ἡ πλήρης καὶ ὀλοκληρωτικὴ μέχρι θανάτου ἀφοσίωσις εἰς τὴν Στρατευομένην Ἐκκλησίαν μας, τῆς ὁποίας εἴμεθα ἀξιοματικοί· ἡ μέχρις αὐταπαρνήσεως, τέλος, καὶ αὐτοθυσίας ἀγάπη πρὸς τὸ λογικὸν ποίμνιον, πού μᾶς ἐνεπιστεύθη ὁ Χριστός. Χωρὶς αὐτὴν τὴν βάσιν, ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιχειρήσωμεν θὰ ὁμοιάζῃ μὲ κτίσιμον ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμο. Καὶ ἔχει λοιπὸν «Ὁ Ἐφημέριος» ὑποχρέωσιν νὰ βοηθῇ τοὺς ἀναγνώστας του, διὰ νὰ μείνουν στερεοὶ εἰς αὐτὴν τὴν βάσιν.

5. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ συγκεκριθεμένη ἐργασία ἐκεῖ, ὅπου δὲν ὑπάρχει, τυχόν, ἡ διάθεσις πρὸς συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν, καὶ τίποτε, ἀπὸ ὅσα ἐθέσαμεν ὡς βάσιν τῆς ἐπιτυχοῦς δράσεως τοῦ καλοῦ Ἐφημερίου, δὲν ἠμπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῇ εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνου, πού δὲν θέλει ν' ἀποβάλλῃ τὸν ἐγωῖσμόν του, πού δὲν παύει δηλ. νὰ τὰ θέλῃ ὅλα ἰδικά του, — νὰ γίνωνται ὅπως αὐτὸς τὰ θέλει, νὰ σκέπτονται ὅλοι ὅπως αὐτὸς σκέπτεται, νὰ συμμορφώνωνται ὅλοι πρὸς τὰς ἰδικὰς του ἀπαιτήσεις — ἢ πού νομίζει πὼς «τὰ ξεύρει ὅλα» καὶ δὲν δέχεται νὰ διδαχθῇ ἀπὸ ἐκείνους, πού εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζουν κατὶ περισσότερον ἀπ' αὐτόν.

6. Ἀκόμη πρέπει νὰ προστεθῇ ὅτι, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀπαιτούμενη συνεννόησις καὶ συνεργασία—ὄχι μόνον ἔξωτερικῶς, διότι αὐτὴ ἡ ἔξωτερικὴ συνεργασία δὲν εἶναι βιώσιμος—εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρξῃ εἰς ὅλων μας τὰς ψυχὰς ἡ εἰλικρινὴς διάθεσις νὰ βλέπωμεν ὅλους τοὺς ἄλλους μὲ ἀγάπην καὶ αὐτὴ ἡ ἀγάπη νὰ μὴ μᾶς ἐγκαταλείπῃ, μήτε ὅταν οἱ ἄλλοι δὲν φαίνονται ν' ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις μας, ἢ καὶ ὅταν νομίζωμεν πὼς μᾶς βλάπτουν τὰ συμφέροντά μας. Ὅταν συζητοῦμεν λοιπὸν τὰ

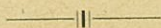
«Ἴνα μὴ νοηθοῖ γέννησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας». (Ἐβρ. 6,12)

προβλήματά μας, δὲν θὰ προσπαθοῦμεν ν' ἀνακαλύψωμεν αἰχμὰς καὶ νὰ εὗρωμεν ὄπλα ἐναντίον ἐκείνων, ποὺ διὰ τὸν ἕνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον λόγον μᾶς εἶναι δυσάρεστοι. Χρειαίεται δὲ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πολὺ μεγάλη προσοχή, διότι «ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτὸς» καί, ἐνῶ νομίζομεν ὅτι κινούμεθα ἀπὸ ζῆλον θρησκευτικὸν καὶ ἐκκλησιαστικόν, δὲν ἀποκλείεται — εἰς τὸ βάθος — νὰ εἶναι ἄλλα τὰ ἐλατήρια, ποὺ μᾶς κινοῦν.

7. Ζητήματα, τέλος, ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ προκαλέσουν, τυχόν, ἢ νὰ δξύνουν ὑφισταμένας, τυχόν, διχονοίας μεταξὺ τῶν ἀγαπητῶν συμπρεσβυτέρων, ἢ καὶ ζητήματα, ποὺ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, εἶναι δυνατὸν νὰ θίγουν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς πειθαρχίας, ποὺ ὀφείλουν ὅλα τὰ μέλη τῆς Στρατευομένης Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποτελέσουν ἀντικείμενον ἀπασχολήσεως τῶν στηλῶν τοῦ «Ἐφημερίου», οἷοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ θέλων νὰ τὰ ἀνακινήσῃ.

Μὲ αὐτὰς τὰς ἐξηγήσεις, ποὺ ἐκρίναμεν ἀναγκαίαις, ἐλπίζομεν ὅτι θὰ γίνουν ἀπὸ ὅλους ἀνεξαίρετως ἀντιληπτοὶ οἱ σκοποὶ καὶ ἡ μέθοδος τοῦ φυλλαδίου μας, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὕψος τῶν πνευματικῶν ὑποχρεώσεων, ποὺ τοῦ ἀνέθεσεν ἡ Ἐκκλησία, καὶ νὰ κρατήσῃ καὶ τὸν ἐφημεριακὸν μας κόσμον εἰς τὸ ὕψος τῶν ἰδικῶν του εὐθυνῶν καὶ τῆς κρισιμότητος τῶν καιρῶν, ἢ ὅποια ἀπαιτεῖ βαθεῖαν κατανόησιν ἀπὸ ὅλους καὶ ἀπερίσπαστον ὄλων ἐπίδοσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀντιμετωπίσεώς της.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΤΟ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΚΑΙ Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Β'.

ΔΥΟ ΥΠΟΥΛΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Πρὶν ἢ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἐρώτημα, τὸ κατακλεῖον τὸ προηγούμενον ἄρθρον μας, θεωροῦμεν ἐπ'ἀναγκας νὰ κάμωμεν μίαν ἀναγκαίαν παρέκκασιν. Ἀναφέρεται ἡ παρέκκασις αὕτη εἰς τὴν προσοχὴν καὶ τὴν εἰλικρίνειαν, ἣτις πρέπει νὰ μᾶς διακρίνη γενικῶς κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν προσωπικῶν μας ἱκανοτήτων καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν προϋποθέσεων πρὸς ἀνάληψιν σπουδαίας τινας ἐκκλησια-

«Ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίη».
(Α' Πέτρ. 5, 8)

στικής διακονίας, ὡς καὶ ἡ κατηχητική, διότι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ὑπεισέλθουν κατ' αὐτὴν καὶ παράγοντες ὑπουλοὶ, νοθευταὶ τῆς γνησίας πραγματικότητος. Ὡς τοιοῦτους παράγοντας ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὴν ὑπὸ λανθάνουσαν μορφήν ἐμφανιζομένην ραθυμίαν καὶ τὴν ψευδοταπεινώσιν.

Ἐκ τῶν πραγμάτων εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι καὶ οἱ κληρικοί, οἱ ἐφημέριοι, πίπτομεν οὐχὶ σπανίως θύματα αὐτῆς τῆς λανθανούσης ραθυμίας, ὅταν καλούμεθα ν' ἀποδυθῶμεν εἰς προσπάθειαν, ἀπαιτοῦσαν νέους κόπους καὶ θυσίας. Ζῶντες ἐν τῷ μέσῳ ποικίλων βιωτικῶν δυσκολιῶν καὶ βεβαρυμένοι ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ποιμαντικῶν καὶ μὴ ὑποχρεώσεων, δοκιμάζομεν πολλάκις ἀσυναίσθητον ἀποστροφήν, ὁσάκις πρόκειται νὰ προστεθῆ ἐπὶ τῶν ὤμων μας ἐπὶ πλέον βᾶρος καὶ εὐθύνη. Εἰς μίαν μερίδα ἐργατῶν ἡ ἀποστροφή αὕτη ἐξελίσσεται εἰς φυγὴν ἀπὸ τοῦ καθήκοντος. Καὶ μὲ ἐλαφρὰν τὴν συνείδησιν λιποτακτοῦν. Δὲν θὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ αὐτοὺς· κριτῆς τῶν ὁ Θεὸς καὶ ἡ κοινω- νία. Εἰς τοὺς ἔχοντας ὅμως συναίσθησιν τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐπιβαλλομένου πνευματικοῦ ἔργου, ἡ ραθυμία δὲν ἐμφανίζεται ὑπὸ τὴν γυμνὴν αὐτῆς μορφήν, ὥστε νὰ εἶναι εὐκόλον ν' ἀναγνωρισθῆ καὶ νὰ πολεμηθῆ, ἀλλὰ κεκαλυμμένη, καμουφλαρισμένη εἰς σοβαροφανεῖς δικαιολογίας, ἐν οἷς καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸ ἔργον προσόντων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὅ,τι φαίνεται ὡς ἐμπόδιον δὲν εἶναι παρὰ ἀπάτη, τὴν ὁποίαν ἐν- τέχνως δημιουργεῖ ὁ ὑποκρυπτόμενος ἐχθρός.

Ὁ πνευματικὸς ἐργάτης λοιπόν, ὁ ἐφημέριος, καλεῖται αὐτὸν τὸν ἐχθρὸν νὰ πολεμήσῃ. Προκειμένου δὲ περὶ τῆς κατηχητικῆς διακονίας ὀφείλει νὰ μὴ λησμονῆ ὅτι εἶναι, ὡς προσελέχθη, ἐν τῶν κυρίων αὐτοῦ καθηκόντων, ἀξίζον πᾶσαν προσπάθειαν καὶ θυσίαν ἐκ μέρους του. Ἄλλως τε, οὐδὲν τῶν σοβαρῶν ἔργων εἶναι ἄγευστον κόπων καὶ θυσιῶν. «Τί τῶν ἀγαθῶν εὐκόλον; γράφει ὁ Μ. Βασίλειος. Τίς καθεύδων τρόπαια ἔστησεν; τίς τρυφῶν καὶ καταυλούμενος τοῖς τῆς καρτερίας στεφάνοις κατεκοσμήθη; Οὐδεὶς, μὴ δραμῶν, ἀνήλετο βραβεῖον. Πόνοι γεννώσι δόξαν, κάματοι δὲ στεφάνους». Ὁ καλὸς ἐφημέριος θὰ εὕρῃ τὸν χρόνον, θὰ ἀναδε- χθῆ μὲ χαρὰν τὸ βᾶρος καὶ αὐτοῦ τοῦ σοβαρωτάτου καθήκοντος καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἐπαρξέσῃ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ ψυ- χικὸν αἶτημα τῶν μικρῶν τοῦ ἐνοριτῶν.

«Ἀθνήσας τις τὸν νόμον Μωϋσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει...»
(Ἐβρ. 10,28)

Ἄλλ' ὁ ἐχθρὸς, ὁ συνηθέστερον εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἐργάτας ἐμφανιζόμενος, εἶναι ἢ ψευδοταπεινώσις. Κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἱκανότητων μας συμβαίνει πολλάκις ἐκ μιᾶς κακῶς νοουμένης ταπεινοφροσύνης νὰ ὑποτιμῶμεν τὸν ἑαυτὸν μας καὶ τὰς δυνάμεις μας. Οὐχὶ σπανίως δὲν ἀναγνωρίζομεν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον καὶ ἐκεῖ ἀκόμη, ἔθνα εἶναι δυνατὸν νὰ εὐρεθῇ πολὺ. Καὶ ἀρνούμεθα οὕτω τὴν προσφορὰν μας εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον, ἀποσυρόμενοι εἰς τὸ περιθώριον τῆς δράσεως.

Βεβαίως, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον γνῶρισμα τοῦ ἀληθῶς ἱκανοῦ καὶ μεγάλου τὴν ψυχὴν ἀνθρώπου καὶ τὸ ἀσφαλέστερον θεμέλιον πάσης ἀρετῆς. Αὕτη ὀφείλει νὰ χαρακτηρίξῃ τὸν οἰονδήποτε πνευματικὸν ἀνθρώπον, μάλιστα δὲ τὸν κληρικόν. Ἄλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ αὐτῆς τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς ὑγιούς, ἢ ὅποια τοποθετεῖ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν πραγματικὴν του θέσιν καί, μὴ ἐξουθενώνουσα τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα αὐτῷ τάλαντα, γίνεται δημιουργικὸς μοχλὸς πρὸς ἐπιτυχίαν καὶ πρόοδον. Πρόκειται περὶ μιᾶς κατ' ἐπίφασιν ταπεινοφροσύνης, ἣτις, προὶδν νοσηρᾶς ψυχικῆς καταστάσεως, οὐδόλως διαφέρει τοῦ ἐγωϊσμοῦ.

Διηγεῖται ὁ Αἰλιανὸς Κλαύδιος, ρωμαῖος συγγραφεὺς τοῦ Γ' μ.Χ. αἰῶνος, ὅτι, ὅταν ποτὲ ὁ φιλόσοφος Διογένης μετέβη εἰς Ὀλυμπίαν, παρετήρησε νεαροὺς Ροδίους, μετὰ περισσοῦς πολυτελείας ἐνδεδυμένους. Ἐπὶ τῇ θέα τούτων, ἐμειδίασε περιφρονητικῶς καὶ εἶπεν: «Αὐτὸ εἶναι ἀλαζονεία». Βραδύτερον διήλθον πρὸ αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι μὲ ὄλως ἀτημέλητον ἐμφάνισιν, φέροντες ἐνδύματα εὐτελῆ καὶ ρυπαρά. Ἀλλὰ καὶ τότε ὁ φιλόσοφος τὴν ἰδίαν ἔκαμε παρατήρησιν: «Καὶ αὐτὸ, εἶπεν, εἶναι ἐπίσης ἀλαζονεία». Ἀνάλογον εἶναι τὸ φαινόμενον, τὸ ὅποιον παρουσιάζεται καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἐν γνώσει ἐσφαλμένης καὶ ψευδοῦς παραστάσεως εἴτε τῆς πνευματικῆς εἴτε τῆς ψυχικῆς ἡμῶν καταστάσεως. Πρέπει νὰ τὸ κατανοήσωμεν. Οὐδόλως εἶναι ἀρετὴ ἢ ἐθελουσία ἀπογύμνωσις τοῦ ἑαυτοῦ μας ἐκ τῶν ἱκανότητων ἐκείνων, αἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν καλὴν ἐπιτέλεσιν διακονίας, ὡς ἡ κατηχητικὴ, καὶ ἡ πλημελής ἐκτίμησις χαρισμάτων ἐπὶ σκοπῷ δοθέντων παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἅγιος Παῦλος, βαθύτατα αἰσθανόμενος καὶ ζῶν τὴν ταπεινοφροσύνην εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀτομικὴν καὶ ἀποστολικὴν ζωὴν,

«...Πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἠγιασθη, καὶ τοῦ Πνεύματος τῆς χάριτος ἐνυβρίσας».

(Ἐβρ. 19,29)

μᾶς δίδει σχετικῶς μίαν πολυτιμοτάτην παραγγελίαν. «Μὴ ὑπερφρονεῖν, γράφει πρὸς τοὺς Ρωμαίους (ιβ', 3), παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως». Καταδικάζει βεβαίως ὁ ἀπόστολος τὴν ὑπερφροσύνην, τὴν ὑψηλόφρονα κρίσιν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μᾶς· καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως. Ἐν τούτοις ἀναγνωρίζει ἐν ὄριον, μέχρι τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος, πᾶς ἄνθρωπος, «δεῖ φρονεῖν». Δὲν ἐπιτρέπεται δὲ νὰ παραθεωρῶμεν ἢ καὶ νὰ θεώμεθα ἄνευ ἐνδιαφέροντος ὅτι ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ θεημένου τούτου ὁρίου, ἀφοῦ Αὐτὸς ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ὁροθέτης καὶ ὁ μεριστὴς τῶν δωρεῶν.

Θὰ ἀναγνωρίσωμεν λοιπὸν ταπεινῶς τὰς οἰασθήποτε ἱκανότητας συναντῶμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μᾶς καὶ θὰ δοξάσωμεν καὶ θὰ εὐχαριστήσωμεν δι' αὐτὰς τὸν Θεόν. Ὡς ὁ πιστὸς δὲ δοῦλος τῆς παραβολῆς, δὲν θὰ κρύψωμεν τὸ τάλαντον ὑπὸ τὴν γῆν, ἀλλὰ θὰ φροντίσωμεν νὰ τὸ πολλαπλασιάσωμεν, θέτοντες αὐτὸ προθύμως εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ συμφέρον τῆς κοινότητος.

Ἄς μὴ μᾶς διαφεύγουν αἱ ἀλήθειαι αὐταί, προκειμένου νὰ λάβωμεν θέσιν ἔναντι τοῦ ἐπιτακτικοῦ καθήκοντος τῆς ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἡμῶν κατηχητικῆς διακονίας. Ἄλλως τε, ἡ καλυτέρα γνωριμία τῶν δύο τούτων ὑποῦλων παραγόντων, τῶν προκαλούντων τὴν ἐξασθένισιν πάσης δραστηριότητος, ὑποθέτομεν ὅτι δύναται πολὺ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν πλεόν εὐσυνείδητον ἐκπλήρωσιν τῆς ὅλης ἀποστολῆς μᾶς.

Ἄρχιμ. ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΣ

Διευθυντὴς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων
παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

— II —

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΕΛΕΣΙΝ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

Πᾶς κληρικὸς τῆς Ἐκκλησίας αἰσθανόμενος τὴν σοβαρότητα τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἔργου, προκειμένου νὰ τελέσῃ τὰ τελετουργικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, ὀφείλει ὅπως προετοιμάζῃται πάντοτε καταλλήλως. Ἡ προετοιμασία αὕτη εἶναι σωματικὴ καὶ πνευματικὴ.

Ἐν πρώτοις ὀφείλει διαρκῶς νὰ σκέπτηται ὅτι δὲν εἶναι

«Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγίσει ὑμῖν».

(Ἰακ. 4, 8)

ἀπλοῦν τελετουργικὸν ὄργανον, ἀλλ' ὁ γνήσιος διάδοχος τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων, ὁ φορεὺς τῆς θ. Χάριτος, ἐντεταλμένος ὅπως ἀγιάξῃ τοὺς πιστοὺς, διδάσκη καὶ ποιμαίνῃ αὐτούς. Ταῦτα ἀναλογιζόμενος θὰ προφυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπὸ τοῦ νὰ καταστῇ μηχανικόν τι μέσον τελέσεως ἀπλῶς τῆς κοινῆς λατρείας καὶ ἐξυπηρετήσεως τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν πιστῶν. Ὅφειλε ὁ ἴδιος προσωπικῶς, ὅπως συμμετέχῃ ἐνεργῶς εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, συναισθανόμενος ὅσα λέγει καὶ εὐχεται ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν αὐτοῦ. Οὕτω μόνον ἀποδίδει καλῶς ἐν τῇ τελείῃ τῶν τελετουργικῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ ἐξυψώνει τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ κίνδυνος τῆς ἐξοικειώσεως πρὸς τὰ τελούμενα ὑφίσταται πρὸ αὐτοῦ πάντοτε καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης τοῦ ἔργου του θὰ διαφυλάττῃ τὴν πίστιν καὶ εὐλάβειαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ὁσᾶν τὸ προσεγγίζει εἰς τὸ ἱερὸν Θυσιαστήριον.

Οὐχ ἥττον το καθῆκον τῆς ὅλης αὐτοῦ ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου διακονίας καὶ ὁ σκοπὸς τῆς λατρείας ἐπιβάλλει αὐτῷ, ἐκτὸς τῆς προϋπαρχούσης ἱερατικῆς αὐτοῦ κλίσεως, τῶν φυσικῶν, πνευματικῶν καὶ κανονικῶν αὐτοῦ προσόντων, ὠρισμένην προετοιμασίαν, χάριν τῆς ὁποίας παραθέτομεν σκέψεις τινάς.

1. **Σωματικὴ προετοιμασία:** Αὕτη ἀφορᾷ τὴν τήρησιν τῶν ὄρων τῆς ὑγιεινῆς. Ὡς διὰ πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν ἢ σοβαρὰν ἀποστολὴν ἀπαιτεῖται προπαρασκευή, οὕτω προκειμένου περὶ τελέσεως τῆς λατρείας, δέον ὁ ἱερεὺς, συμφώνως ἄλλως τε πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, νὰ εἶναι καλῶς προητομασμένος. Ὅφειλε δηλαδὴ νὰ ἐπιμελῆται τῆς ὑγείας τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἀφοῦ τοῦτο εἶναι ναὸς τοῦ Θεοῦ, ἡγιασμένον διὰ τῶν μυστηρίων τοῦ θείου βαπτίσματος, χρίσματος καὶ ἱεροσύνης καὶ συμμετέχει ἐνεργῶς εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. Ἡ ἱερότης τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ πολλῶν μᾶλλον ἐπιβάλλει τὴν τήρησιν τῶν κανόνων τῆς ὑγιεινῆς, τ. ἔ. τῆς καθαριότητος αὐτοῦ, τῆς καλῆς καὶ εὐπρεποῦς ἐνδύσεως καὶ ὑποδήσεως αὐτοῦ. Ὅφειλε νὰ λούῃ αὐτὸ τακτικῶς, τὴν κόμην καὶ τὸν πώγωνα αὐτοῦ, ἀποφεύγων νὰ παρουσιάζηται ἐν τῇ λατρείᾳ ἀτημέλητος. Ἐπίσης ἡ τακτικὴ πλύσις τοῦ στόματος, τῶν ὀδόντων, καὶ ἰδίῃ τῶν χειρῶν αὐτοῦ, εἶναι ἀπολύτως ἐπιβεβλημένη, μάλιστα εἰς τοὺς ἱερεῖς τῆς ὑπαίθρου, τοὺς ἀσχολουμένους καὶ

«Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ἔσται τὸν Κύριον...»
(Ἐβρ. 12,14)

εις προσθέτους γεωργικάς και άλλας χειρωνακτικῆς φύσεως ἐργασίας κατά τὰς ὑπολοίπους ὥρας τῆς ἡμέρας.

Ἡ ἐπιμέλεια τῆς ὑγείας τοῦ σώματος, ἡ καλαισθησία και ἡ κοσμία περιβολή οὐ μόνον δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸ πνεῦμα τῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ και ἐπιβάλλονται, ἐὰν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ὅσα ἐν τῇ Βίβλῳ περιλαμβάνονται σχετικῶς μὲ τὸν καθαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, και μάλιστα οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ, «σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψαί σου τὴν κεφαλὴν και τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, και ὁ Πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ» (Ματθ. 6, 17-18). Εἰς τὴν Ἰσραηλιτικὴν κοινωνίαν, ὡς γνωστὸν, ὑπῆρχε ἡ συνήθεια τῆς νίψεως τῶν ποδῶν τῶν εἰσερχομένων εἰς τοὺς οἴκους τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπισκεπτῶν (Λουκ. 7, 44). Ἀλλὰ και ἡ λούσιος τοῦ σώματος ἀναφέρεται ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ· «λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε» (Ἦσ. 1, 16. Λευϊτ. 23, 22. Δ' Βασ. 5, 12). «Και λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῶν κατέχομεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινή» (Ἐβρ. 10, 23). Εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Λευϊτικοῦ ἀναφέρονται διατάξεις περὶ καθαρισμοῦ, πολλαχοῦ δὲ τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης παραγέλλεται ὅπως οἱ ἱερεῖς τοῦ Ὑψίστου προσέρχονται καθαροὶ εἰς τὰς αὐλὰς Αὐτοῦ και μὴ ἄπτωνται ἀκαθάρτων πραγμάτων· «και ἀκαθάρτου μὴ ἀψησθε, ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, ἀφορίσθητε οἱ φέροντες τὰ σκεύη Κυρίου» (Ἦσ. 52, 11). «Και ρανῶ ἐφ' ὑμᾶς καθαρὸν ὕδωρ και καθαρισθήσεσθε ἀπὸ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν» (Ἰεζ. 36, 25. Ματθ. 8, 2. Μάρκ. 1, 40. Λουκ. 5, 12. 11, 39-41. Ἰωάν. 13, 11. 15, 3. Πράξ. 18, 6. Ἀποκ. 19, 8). «Και κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου ἀνταπέδωκέ μοι» (Β' Βασ. 22, 21. Ψαλμ. 17, 21. Β' Κορ. 7, 1. Ἰακ. 4, 8. Α' Ἰωάν. 1, 7, 9 ἐξ).

Ἀνεκάθεν, ὡς γνωστὸν, ἐπεβάλλετο πρὸς τῆς λατρείας ὁ καθαρισμὸς τοῦ σώματος, ἡ νίψις τῶν χειρῶν ἐξώθεν τοῦ ναοῦ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως τοῦ νικητῆρος ἢ τῆς τιμῆς ἢ κρήνης ἐν τοῖς αἰθρίοις τῶν ναῶν. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἀνέφερεν ὅτι «κρήνας εἶναι ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν εὐκτηρίων οἴκων νενομίσται, ἵνα οἱ μέλλοντες εὐχεσθαι τῷ Θεῷ πρότερον ἀπονιψάμενοι τὰς χεῖρας, οὕτως αὐτὰς εἰς εὐχὴν ἀνατείνωσιν» (Migne E. Π. 51, 300). Ἀλλὰ και ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων ἐσημείωσε περὶ νίψεως τῶν εἰσερχομένων εἰς τὸν ναὸν μεταξὺ ἄλλων· «οὐδὲ

«Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν».

(Ἐβρ. 12, 5)

γὰρ ρύπον σώματος εἰσήμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· ἀλλὰ σύμβολον ἔστι τοῦ δεῖν ὑμᾶς καθαρεύειν πάντων ἁμαρτημάτων καὶ ἀνομιμάτων νίψασθαι». (Γ. Σωτηρίου, Χριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ Ἀρχαιολογία, Τόμ. α' σ. 218). Εἰς τὴν φιάλην ἢ κρήνην τοῦ αἰθρίου τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή «νίψον ἀνομήματα μὴ μόναν ὄψιν», ἐπεκράτησε δὲ ἔκτοτε νίπτων τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ νιπτῆρι τοῦ ἱεροῦ βήματος, ἔνθα μετεφέρθη βραδύτερον, ν' ἀπαγγέλλῃ τὴν εὐχὴν «νίψομαι ἐν ἀψόφει τὰς χεῖράς μου». Εἰς πολλοὺς ναοὺς ὑπῆρχον τὰ ἁγιάσματα συνδεόμενα μετὰ λουτήρων. Ἐπίσης εἰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας μνημονεύεται ἡ εὐλογία τοῦ ὕδατος πρὸς καθαρισμόν ψυχῆς τε καὶ σώματος, ὡς συμβαίνει κυρίως εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος καὶ τὸν μένα ἁγιασμόν. Τὸ σωματικὸν δὲ λουτρὸν συμβολίζει τὸν καθαρὸν τῆς ψυχῆς. Ὡστε ἡ προσέλευσις ἀκαθάρτων καὶ ρυπαρῶν ἱερέων εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου ἀπάδει πρὸς τε τὴν ἱερότητα καὶ τὴν φύσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν διακονίας, μαρτυρεῖ δὲ ἔλλειψιν καλῆς ἀνατροφῆς καὶ εὐλαβείας πρὸς τὰ σκηνώματα τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλ' ἡ πρὸ τῆς τελέσεως τῆς λατρείας προπαρασκευὴ τοῦ ἱερέως ἀφορᾷ καὶ τὴν δίαιταν αὐτοῦ. Ἡ ἐγκράτεια εἶναι θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς καλῆς τούτου προετοιμασίας. Ἐφ' ὅσον δ' αὕτη συνιστᾶται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς πιστοὺς, ὀφείλει συνεπῶς νὰ τηρῇ ταύτην καὶ ὁ ἱερεὺς, δίδων τὸ καλὸν πάντοτε παράδειγμα εἰς τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα. Πολλαχοῦ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀναφέρεται ἡ μεγίστη ὠφελιμότης τῆς ἐγκρατείας, δι' ἧς ἀσκεῖται τὸ σῶμα καὶ διασφαλίζεται ἡ υἰγία αὐτοῦ. Ὁ Κύριος πολλάκις ἐξῆρε τὴν ὠφελιμότητα τῆς νηστείας καὶ τῆς ἐγκρατείας, παρασχὼν ὁ ἴδιος τὸ παράδειγμα καὶ διδάξας τὸν ἀληθινὸν τρόπον νηστείας. Ἡ πολυφαγία καὶ ἡ πολυποσία βαρύνουν τὸ σῶμα, ζυγίζουσι τὸν νοῦν καὶ ἀφαιροῦν πᾶσαν καλὴν διάθεσιν πρὸς προσευχὴν. Οἱ ἱερεῖς ὀφείλουσι ν' ἀποφεύγωσι τὴν παραμονὴν εἰς παρατεταμένα συμπόσια, εἰς τὰ ὁποῖα τυχὸν προσκαλούμενοι μεταβαίνουσι. Χωρὶς νὰ περιφρονῇ τοὺς χριστιανούς του ὁ ἱερεὺς, ἢμπορεῖ νὰ μετᾶσχη ἐνὸς ἐορταστικοῦ ἢ χαρμοσύνου συμποσίου, τηρῶν ὅμως ἑαυτὸν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς εὐπρεπειας, τὴν ὁποῖαν ἐπιβάλλει ἡ θέσις καὶ τὸ ἱερατικὸν αὐτοῦ σχῆμα. Οὐδέποτε ὅμως ὁσάκις πρόκειται τὴν ἐπομένην νὰ τελέσῃ τὴν θ. λειτουργίαν. Ἀσφαλῶς οὐδεμίαν ἢμπορεῖ νὰ ἔχη θέ-

«Ὅπως ἔστιν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιούντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν».
(Α' Πέτρ. 2,15)

σιν ὁ ἱερεὺς εἰς ὀλονυκτίους εὐωχίας, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ἐκτρέπονται τῶν ὁρίων τῆς ἠθικῆς. Ὁ ἱερεὺς πάντοτε ὀφείλει νὰ τηρῇ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν. Οὕτω ὀφελούμεθα ψυχικῶς καὶ σωματικῶς καὶ ἀποφεύγομεν τὸν σκανδαλισμὸν τῆς συνειδήσεως τῶν πιστῶν. Ποτὲ ἂς μὴ παρανοῆται τὸ πνεῦμα τῆς καλῆς κοινωνικότητος καὶ τοῦ συγχρονισμοῦ, διότι ἐν ἐναντία περιπτώσει ἀποβγαίνει τοῦτο εἰς βάρος τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἱερέως. Οἱ χριστιανοὶ δὲν ἀνέχονται τὰς τοιαύτας παρεκτροπὰς τοῦ ἱερέως, θέλουν αὐτὸν ἰστάμενον εἰς ἀνώτερον ἠθικὸν ἐπίπεδον, τιμῶντα τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτοῦ θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑψωσεν αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

Ἀρχιμ. ΤΙΤΟΣ ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

—||—

ΦΙΛΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ

Ἐνδέχεται ὁ ἄρρωστος τῆς ἐνορίας ὄχι μόνοννὰ ἔχη ἐγκαταλειφθῆ ἀπὸ τὴν ὑγίαν του, ἀλλὰ καὶ οἰκειῶν νὰ στερηθῆται καὶ φίλων καὶ πόρων.

α) Στέρησις οἰκειῶν.

Δὲν εἰξεύρομεν πῶς καὶ διατί στερεῖται οἰκειῶν, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος ὁ ἔλεγχος αὐτός, γεγονὸς εἶναι ὅτι ὁ ἄρρωστος εἶναι μόνος. Φαντάζεσθε τώρα πόσον αἱ δυσμενεῖς συνθῆκαι αὐξάνονται. Παρουσιάζεται ἓνας ἄρρωστος χωρὶς οἰκειούς, ἄφιλος, ἄπατρις, χωρὶς συγγενεῖς καὶ ἐνδιαφερομένους. Ἀσφαλῶς σὰς ὑπενθυμίζει τὸν Λάζαρον τῆς παραβολῆς. Τὸ φαινόμενον εἶναι σπάνιον, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ ἐπιλαμβάνεται τῶν πάντων, καὶ μάλιστα μετ' ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος τῶν τοιούτων. Μὴ λησμονῶμεν, ὅτι εἰς τὰ κοινωνικὰ αὐτὰ «δημάδια» ἐνδέχεται νὰ ἐνοικῇ μία ψυχὴ ἐξαγνισμένη καὶ ἁγία, πάντως ὅμως εἶναι καὶ αὐτὰ μία ψυχὴ, ὑπὲρ «ἧς Χριστὸς ἀπέθανεν». Εἶναι ἴσως τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, διὰ τὸ ὁποῖον πόσον εὐθύνεται ὁ καλὸς ποιμὴν τῆς ἐνορίας :

Ἡ καλύτερα ἴσως λύσις διὰ τοὺς ἐγκαταλειμμένους τούτους θὰ ἦτο τὸ νοσοκομεῖον, πόσες ὅμως φορὲς τοῦτο εἶναι ἀδύνατον : Ἔργον λοιπὸν πανδοχέως θ' ἀναλάβῃ ὁ ἱερεὺς. Αὐτὸς θὰ ἐνδιαφερθῇ διὰ τὴν κατάλληλον διαμονὴν τοῦ ἄρρωστου τούτου, διὰ τὸν ἰατρόν, τὴν νοσηλείαν, τὴν παρηγορίαν, τὴν ἐν

«Ὁς ἐλευθεροί, μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς Θεοῦ δοῦλοι.»
(Α' Πέτρ. 2,16)

γίνει συμπαράστασιν κατὰ τὰς κρίσιμους καὶ ἀγωνιώδεις στιγμὰς τῆς ἀσθενείας του. Καὶ ἡ νύκτα ; πῶς ὁ ἄρρωστος θὰ περάσῃ τὴν παγερὴ καὶ ἀγωνιώδη νύκτα ;

Προβλήματα πολλὰ καὶ δύσλυτα θ' ἀπαντήσῃ ὁ ἐφημέριος, ὁ ὁποῖος μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ἔχει μὲ πόσας ἄλλας ὑπηρεσίας νὰ παλαίσῃ· θὰ ἦτο παράλογον καὶ ὑπερβολικὸν ν' ἀπαιτῆ κανεὶς ἀπὸ τὸν ἓνα τὰ πολλὰ. Τὸ πρᾶγμα εἶναι παντελῶς ἀδύνατον. Καθίσταται ὅμως δυνατὸν καὶ μάλιστα εὐχάριστον, ἂν τύχῃ μιᾶς καλῆς μεταχειρίσεως, μιᾶς φρονίμου διακυβερνήσεως. Ἐννοῦμεν τοῦτο· ὁ ἱερεὺς δὲν θὰ ἐργάζεται μόνος, ἢ καλύτερα ὁ ἐφημέριος θὰ εἶναι ὁ φιλικώτερος συμπαραστάτης, ὁ ἑνθυμιστῆς καὶ ἐπόπτης τῆς πολλαπλῆς ἐργασίας του μέσα εἰς τὴν ἐνορίαν. Ἐκεῖνοι ποῦ θὰ συνεργάζωνται παντοῦ, θὰ εἶναι τὸ ἐπιτελεῖον του. Ἐνα ἐπιτελεῖον ἀπὸ ἀνδρας καὶ γυναῖκας θὰ ἔχῃ διὰ τὰς ἀναλόγους ὑπηρεσίας. Ἴδου λοιπὸν ἡ λύσις τῶν δυσλῦτων προβλημάτων. Ἡ χριστιανικὴ πρόνοια τῆς ἐνορίας θὰ μεριμνᾷ καὶ θὰ φροντίξῃ διὰ τὸν ἄρρωστον. Αὐτὴ εἶναι ποῦ θὰ ἀναζητήσῃ τὸν ἄρρωστον. Ἐνθυμήθηκα τώρα τὴν βιογραφίαν μιᾶς χριστιανῆς ἀδελφῆς, ξένης χώρας, ὅπου ἀναφέρεται, ὅτι αὐτὴ ἀνεζήτηε εἰς τὰς πτωχοσυνουκίας τοὺς ἄρρώστους. Θ' ἀναζητήσῃ, θὰ εὕρῃ τὸν «παραπεταμένον» ἄρρωστον, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου θὰ ἴδῃ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, καὶ θὰ τὸν περιμαζεύσῃ «ἐπὶ τοῦ ἰδίου κτήνους», διότι ὁ ἀσθενῶν εἶναι «ὁ φίλος ἡμῶν . . .».

Θὰ τοῦ προσφέρῃ τὰς πρώτας καὶ τὰς καθ' ἑξῆς βοηθείας· τὸν ἱατρόν, τὰ φάρμακα, τὴν νοσηλείαν, τὴν καθόλου συμπαράστασιν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νύκτας, τῶν πόνων καὶ τῶν κρίσεων καὶ τῆς ἀγωνίας. Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτῆ, τῆς χριστιανικῆς προνοίας τοῦ ἄρρωστον, θὰ βλέπῃ νὰ ὑπερίπταται τῆς κεφαλῆς τῆς τὸ σύνθημα «ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με . . . δεῦτε οἱ εὐλογημένοι». Εὐλογημένοι φίλοι τοῦ Χριστοῦ, οἱ χριστιανοί, μὲ εὐλογημένον καὶ θεῖον ἔργον ἀσχολοῦνται.

Καινὰ καὶ παράδοξα, ἴσως μας εἶπον, ἀκόμη δὲ καὶ ἀνεφάρμοστα. Naί, εἶπαμε ὅμως νὰ σπάσωμεν τὸν κλοιὸν τῆς στερεοτυπίας καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ φανῇ πάλιν ζῶσα καὶ ζωογονοῦσα, οἷα ὑπῆρξε κατὰ τοὺς πρώτους χριστ. αἰῶνας καὶ οἷα παρουσιάζεται καὶ σήμερον εἰς μερικὰς ἐνορίας.

β) Στέρησις πόρων.

Ἄς μὴ λησμονῶμεν ποτέ, ὅτι ἐκτὸς τῶν εὐπορούντων, ὑπάρ-

«Εἰ ἀγαθοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεοῦ».
(Α' Πέτρ. 2,21)

χει, και πλεονάζουσα μάλιστα, τάξεις τῶν ἀπόρων, τῶν πτωχῶν και πενομένων. Αἱ σημεριναὶ μάλιστα δυσχερεῖς οἰκονομικαὶ συνθηκαὶ πολλοὺς χθεσινούς εὐπόρους τοὺς ἐρήμωσαν. Προσθέσατε δ' ἀκόμη, ὅτι ἂν πρόκειται περὶ μακροχρονίου ἀσθενείας, ποῖος δύναται ν' ἀνθέξῃ;

Καὶ ἐδῶ, εἰς τοὺς ἀπόρους ἀρρώστους, ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ μὴ ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν τοῦ ἀσπλάγγνου λευτίτου, ἀλλὰ «ἐκβαλοῦσα τὰ δύο δηνάρια» θὰ γίνῃ ὁ οἰκονομικὸς συμπαροστατής. Ἄς μὴ ἀντεῖπη κανεῖς, ποῦ θὰ ἐξεύρη ὁ ἱερεὺς τὰ χρήματα, διότι τὰ φιλάνθρωπα σπλάγγνα τῶν ἐνοριτῶν οὐδέποτε στεριεῦουν διὰ τὸν καλὸν ἐφημέριον.

Γνωρίζομεν ὅλοι, ἐκ προσωπικῆς πείρας ἢ ἄλλοθι, τί σημαίνει ἀρρωστος χωρὶς ἰατρὸν και φάρμακον και γάλα. Ὁ πόνος τότε γίνεται δυσβάστακτος.

Οὕτω πως ἐργαζόμενος ὁ ἱερεὺς ἐννοοῦμεν πόσον δύναται ν' ἀνοίξῃ τὰς θύρας τῆς κιβωτοῦ τῆς σωτηρίας διὰ τὴν εἴσοδον πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν και τῶν ψυχρῶν και τῶν πολεμίων. Ἄν ὅμως ἐργαζόμεθα με ἀγάπην ψυχράν, βλέποντες τὸν πόνον και τὰς στερησεις και συνιστῶντες «ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε και χορτάζεσθε», χωρὶς νὰ δίδωμεν εἰς αὐτοὺς «τὰ ἐπιτήδεια», τὸ ἔργον μας θὰ εἶναι ἡμιτελές, κινδυνεύει δὲ νὰ μείνῃ και ἀκαρπον.

Ἄρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ

**Ἔνεκα πληθώρας ὕλης ἡ ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ
ἀναβάλλεται διὰ τὸ προσεχές.**

ΛΥΣΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

Εὐχαρίστως πληροφοροῦμεθα, ὅτι τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἐνέκρινε τὴν ἀύξησην τῶν βασικῶν μισθῶν τῶν Ἐφημεριῶν κατὰ 20% ἀπὸ 1ης ἰσταμένου μηνὸς Νοεμβρίου.

Τὸ Γεν. Λογιστήριον διατάχθη ἀρμοδίως, ὅπως καταρτίσῃ και κοινοποιήσῃ πρὸς τοὺς Ταμίαις τοὺς Κράτους τὴν σχετικὴν ἐγκύκλιον, κατόπιν τῆς ὁποίας θὰ λάβουν σχετικὰς ὁδηγίας τὰ Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα διὰ τὴν σύνταξιν τῶν μισθοδοτικῶν καταστάσεων.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΝ»

Διά τὴν ραδιοφωνικὴν ἔκπομπὴν τῆς Θ. Λειτουργίας

Φίλε κ. Διευθυντά,

Παρακολουθῶ μετ' εὐνοήτου διαφέροντος τὴν ἀπὸ τῶν στηλῶν ὑμῶν καὶ ἄλλων θρησκευτικῶν περιοδικῶν διεξαγομένην συζήτησιν περὶ τῆς ραδιοφωνικῆς μεταδόσεως τῆς Θ. Λειτουργίας. Τὸ ζήτημα, ὡς εἶναι γνωστόν, εἶχεν ἀπασχολήσει εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς καθιερώσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ καὶ τὸν ὑποφαινόμενον, πρὸ 15 περίπου ἔτων, ὅστις κατόπιν συνεξετάσεως τοῦ ζητήματος καὶ μετ' ἄλλων παραγόντων, εἶχε διατυπώσει συμβιβαστικὴν γνώμην ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐστίας», εἰς ἣν γνώμην καὶ ἐμμένει, καὶ μετὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς προσφάτου συζητήσεως. Ἔχει δὲ ἡ γνώμη αὕτη ὡς ἐξῆς:

Ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ χάσῃ πολῦτιμον εὐκαιρίαν παρεχομένην εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν κρατικῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν, νὰ χρησιμοποίησῃ διὰ τὸ ἐποικοδομητικόν τῆς ἔργον ἐπὶ πολλῶν χιλιάδων ἀνθρώπων (νοσοῦντων, καμνόντων, φυλακισμένων, πλεόντων κλπ.) ἐν τῶν πλέον συγχρονισμένων μέσων τῆς ἐποχῆς ἡμῶν, τὸ ραδιόφωνον, ἀφ' ἑτέρου δὲ καθῆκον ἔχει νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς πιστῶν καὶ ἀπίστων περιφρούρησιν τῆς ἱερότητος τοῦ ἀγιωτάτου μυστηρίου τῆς θ. εὐχαριστίας, ἐνδείκνυται νὰ ἀρχεταῖ ἡ μετάδοσις τῆς θ. λατρείας κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ μεγάλας ἑορτὰς ἀπὸ τῶν Αἰνῶν καὶ νὰ παρατείνεται μέχρι τοῦ τέλους τῆς λειτουργίας τῶν Κατηχουμένων, δηλ. μέχρι τοῦ «ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους σου».

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον καὶ ἡ ἱερότης τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας, τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ κέντρον τῆς λειτουργίας τῶν πιστῶν καὶ ὅλης τῆς λειτουργίας, θὰ περιφρουρηθῇ καὶ οἱ εὐσεβεῖς ἀκροαταὶ τοῦ ραδιοφώνου δὲν θὰ στερηθοῦν οὔτε τῆς, ἔστω καὶ πόρρωθεν, συμμετοχῆς εἰς τὴν θ. λατρείαν, οὔτε τῆς ἀπολαύσεως τῶν λαμπρῶν ὕμνων τοῦ Ὁρθροῦ ἐν τῇ θαυμαστῇ τῶν ποικιλίᾳ μὲ τὴν σοφὴν ἐναλλαγὴν τῶν ὀκτῶ ἤχων, οὔτε τῆς ἀκροάσεως τοῦ θείου λόγου (Ἀπόστολος, Εὐαγγέλιον καὶ κήρυγμα, τὸ ὅποιον πρέπει τουλάχιστον εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην νὰ γίνεται εὐθὺς μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον).

Ἐννοεῖται, ὅτι οἱ ψάλται καὶ αἱ χορωδία τῶν ναῶν, ἐξ ὧν μεταδίδεται ραδιοφωνικῶς ἡ θεία λατρεία, πρέπει νὰ εἶναι οἱ ἀριστοὶ τῆς πόλεως, τῶν ἰθυόντων τὰ τῶν ναῶν συναισθανόμεναν πλήρως τὰς ὑποχρεώσεις των ἔναντι τῶν πιστῶν καὶ τοῦ γοήτρου τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἔναντι τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἀρκετὰ σεβαστὰ κινδύλια διατίθενται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Μετὰ πάσης τιμῆς

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ TAKE

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ TAKE τῆς 1ης Νοεμβρίου 1952 ἐνεκρίθη ἡ ἐπιστροφή τῶν ἀσφαλιστῶν εἰς τοὺς ἐξῆς εἰς τὴν προαιρετικὴν ἀσφάλειν ὑπαγομένους ἐφημερίους καὶ διαγραφέντας τοῦ Μητρώου Ἐσφαλισμένων τοῦ TAKE, λόγῳ μὴ ὑποβολῆς τῆς αἰτηθείσης αἰτήσεως αὐτῶν μέχρι τῆς 31-12-52 ἢ ὑπερβάσεως τοῦ καθωρισμένου ὁρίου ἡλικίας κατὰ τὸν ἐν λόγῳ χρόνον.

Κυριακόπουλον Γεώργ.	Καλύβια Καρυῶν	δραχ.	1.318.000
Σκατζιδάκην Ἰωάν.	Περισσόλια Ρεθύμνης	>	1.961.900
Μπαμπασούκαν Σπυρ.	Καλλιόπη Λήμνου	>	90.000
Γρηγορίου Εὐθ.	Λεῖψι Γρεβενῶν	>	1.052.100
Λαμπρινὸν Δημήτρ.	Βάρσοβα Σπάρτης	>	972.000
Μουτζούρην Κων.	Βοῦτσι Γορτυνίας	>	868.900

Ἀπονεμηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ TAKE συντάξεις
καὶ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα ἐκ τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς

Ὄνοματεπώνυμον δικαιούχου	Διεύθυνσις	Μηνιαία συντάξεις		Ἐφ' ἅπαξ βοήθημα
		ἀρχομένη ἀπὸ	Ποσὸν	
Ἰερέα Β. Βόκολον	Βάλτισσα	1.10.52	373.000	2.670.000
> Κ. Δοῦβον	Ἄνω Λούσα	1.8.52	373.000	2.660.000
> Στ. Ζιούπαν	Νεοτάνη	1.8.52	373.000	2.660.000
> Εὐρ. Ἀλεξίου	Χώρα Σάμου	1.9.52	373.000	2.670.000
> Κ. Τσιλιτικλῆν	Ἐξαμίλιον	1.6.52	373.000	2.640.000
> Δ. Παπαγεωργίου	Ἄγ. Κων/νος Σάμου	1.8.52	394.000	2.660.000
> Ἐμ. Ὀρφανὸν	Γλυκάδον Νάξου	1.9.52	394.000	2.670.000
> Κ. Κυριαζάκην	Ψωμότοπος	1.8.52	373.000	2.660.000
> Χ. Χριστόπουλον	Ἡράκλεια Ἡλείας	1.10.52	373.000	2.680.000
> Ἰερ. Κεσταλιθῆν	Ν. Ἰωνία	1.11.52	373.000	2.690.000
> Ἰ. Μακρῆν	Μπογδανάτικα	1.7.53	373.000	2.650.000
> Ἀζ. Πάππαν	Ἰερισσός	1.8.52	373.000	2.660.000
> Γεώργ. Βαράνον	>	1.8.52	333.000	1.940.000
> Ἰωακ. Βαλαδῆμον	Ἄνω Πεδινα	1.10.52	373.000	2.680.000
> Κ. Κατσικαρῶνην	Ἄνυδρον	1.7.52	394.000	2.650.000
> Α. Ἀντωνόπουλον	Ἀθήναι	1.10.52	394.000	2.680.000
> Γ. Βουκελάτον	Ἀργοστόλιον	1.11.52	394.000	2.690.000
> Ἐφ. Ὑφαντίδην	Πατρὶς Βερροίας	1.9.52	373.000	2.660.000
> Χρ. Φωτίου	Μικρόκαστρον	1.10.52	373.000	2.680.000
> Ἀπ. Εἰθυμιάδην	Νεοχώριον Γιδᾶ	1.7.52	373.000	2.650.000
> Γ. Παπαγεωργίου	Ἀργυρᾶ	1.8.52	376.000	2.400.000
> Ἠλ. Βασιλειάδην	Ἄγ. Κοσμάς	15.3.52	373.000	2.610.000
> Σ. Μανωλόπουλον	Βαλκουθίνα	1.10.52	373.000	2.680.000
> Κ. Παπαδόπουλον	Ἄγ. Ἀθανάσιος	1.9.52	373.000	2.670.000
> Γεώργ. Τρέμμαν	Ἐράνυρα	1.10.52	373.000	2.680.000
πρεσβ. Ἐλ. Θεοδοσιάδου	Προσκυνηταί	1.10.52	347.000	2.680.000
> Ὑπ. Παπαντωνίου	Καλλιόπολις	1.8.52	300.000	1.210.000
> Ἀμαλ. Σπάτουλα	Κέρκυρα	1.8.52	336.000	2.660.000
> Θωμαῆν Περρεντέ	Ευνιάς	1.8.52	300.000	680.000
> Εὐαγ. Φραγκῆ	Ξενιάκο	1.8.52	345.000	2.660.000
> Ἐλευθ. Φλώρου	Παρακάλαμος	1.9.52	358.000	2.670.000
> Ἐλ. Παπαμικολάου	Ροδόλειθος	1.7.52	320.000	1.380.000
> Ἰουλ. Μπουσδρα	Τριάδιον Θέρμης	1.9.52	360.000	2.650.000
> Ἐλένην Ἀώλη	Κοσμηρᾶ	9.9.52	374.000	2.670.000
φάλην Μ. Μιχαηλίδην	Διδυμάτειχον	1.9.52	401.000	2.670.000

Παρακαλούνται οἱ αἰδσο. ἐφημέριοι ὅπως τὰς πρὸς τὸ TAKE αἰτήσεις αὐτῶν υποβάλλωσιν πάντοτε διὰ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως των, ἀναγράφοντες ἐπ' αὐτῶν εὐαναγνώστως τὸ ὄνομα, πατρώνυμον, ἐπώνυμον καὶ ἀριθμὸν Μητροφύου αὐτῶν (ἐκ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ των βιβλιαρίου), ἐν συνεχείᾳ δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, παρ' ᾧ ἐφημερεύουσι, τὴν πόλιν ἢ τὸ χωρίον καὶ τὴν ἐπαρχίαν, εἰς ἣν εὐρίσκεται ὁ ναὸς καὶ τέλος τὴν Ἱ. Μητρόπολιν εἰς ἣν ὑπάγεται, κατὰ τὸ ἐπόμενον ὑπόδειγμα :

Αἰτήσεις

Γεωργίου Ἀριστ. Παπακαράλμπους
Α.Μ.Η. 8905

ἐφημερίου τοῦ ἱ. ναοῦ Ἁγ. Δημητρίου
Μπορταρίου Δωδωνῆς
Ἱ. Μητροπόλεως Ἰωαννίνων

— II —

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδσο. Κων. Ν. Καρανίκον, Ἐπαινιατὰ Εὐρυτανίας: Οὐδεὶς λόγος ἐπιβάλλει τὸ κλεισιμον τοῦ παραπετάσματος τῆς Ὁραίας Πύλης εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα» τοῦ Ἑσπερινοῦ, ὅταν πρόκειται νὰ γίνῃ Εἴσοδος, ὁπότε ὁ Ἱερεὺς ἐκφωνεῖ τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς» κλπ. ἀπὸ τοῦ Ἁγ. Βήματος. Ὅταν δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ Εἴσοδος, ὁ Ἱερεὺς ἴσταται ἔξω τοῦ Ἁγ. Βήματος καὶ εἰσερχεται εἰς αὐτὸ μόνον διὰ νὰ θυμιάσῃ τότε ἡ Ὁραία Πύλη παραμένει κλειστή. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δευτέρον ἐρώτημά σας, ὀρθῶς ὑποθέτετε καὶ εἰς δι καλλίτερον εἶναι νὰ μὴ μετασχη ὁ Ἱερεὺς τῶν τοιοῦτων δημοπρασιῶν, διὰ λόγους κύρους καὶ ἀξιοπροσετίας. — **Αἰδσο. Γεώργ. Σκευήν**, Μάρι: Ἡ νύξις τοῦ «Ἀμνοῦ» τῆς Προσκομιδῆς γίνεται ἐμπρὸς δεξιᾶ, ὅπου εἰς τὴν σφραγίδα ἢ συλλαβὴ ΚΑ. Αὐτὸ λέγει ἡ τυπικὴ διάταξις τῆς Προσκομιδῆς. Ἡ ὀπισθεν τοῦ «Ἀμνοῦ» (εἰς τὴν πύλιν) σταυροειδῆς χάραξις δὲν ἔχει σχέσηιν μὲ τὴν νύξιν τῆς πλευρᾶς, ἀλλὰ οὐμολογεῖ τὴν σταύρωσιν ἐν γένει τοῦ Κυρίου. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ ἐρωτήματά σας, ἀρμοδίᾳ εἶναι ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς καὶ τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ἀλλὰ πάντως κἀποῖον σοβαρὸν λόγον ἔχουν, πὺν ἐπιτρέπουσιν αὐτὴν τὴν τακτικὴν. Τὸ παιδικὸν ἀστέιον, πὺν ἀναφέρετε, κτερετε καταλλήλως νὰ ἀπαντηθῇ. — **Αἰδσο. Π' Ἀλωνίδαν Σιγουλάκην**, Μυτιληνοῦς Σάμου: Ἡ ἐκκλησ. ἡμέρα ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ καί, ὅπως εἰς ὄλας τὰς ἐορτὰς λέγεται εἰς τὴν Ἀπόλυσιν τοῦ Ἑσπερινοῦ (τὴν παραμονὴν) τὸ χαρακτηριστικὸν κάθε ἐορτῆς, τοιοντοτρόπως καὶ ἡ Ἀναστάσιμος Ἀπόλυσις ὀρθῶς ἐκφωνεῖται τὸ ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου. — **Αἰδσο. Σπυρ. Βλάσσην**, Ποτάμι Λευκίμης (Κέρκυρα): Ζητηθεῖσαι εἰκόνες ἐστάλησαν. — **Αἰδσο. Παπασταυρὸν Καραξίναν**, Ἀλωνίσταναν Μαντινίας: Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ συγχαρητήριά σας. Τὸ ζήτημα τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν μέλλουσαν Οἰκουμ. Σύνοδον, διότι, πράγματι, συμβαίνει ἐνίοτε νὰ ἐορτάζεται τοῦτο πολὺ βραδύτερον τοῦ ὑπὸ τῆς Ἀ' Οἰκουμ. Συνόδου καθορισθέντος χρόνου, ἐκ σφάλματος τῶν σχετικῶν πινάκων, πὺν δὲν εἶναι εἰκόλον ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ διορθωθῇ. Ἡ ἀμάθεια καὶ ὁ φανατισμὸς, ὅταν εὗρουσιν σύμμαχον καὶ τὸ συμφέρον, δημιουργοῦν ζητήματα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ὡς τὸ Παλαιοσημρολογικόν! — **Αἰδσο. Γεώργ. Ἀντωνίου**, συνταξιούχον, Σελιάνα: Ἀντυχῶς δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένα φύλλα τοῦ «Ἐφημερίου». — **Αἰδσο. Νικ. Κούρτην**, Λευκάδα, Ἡ ἀδεια χορηγῆται διὰ νὰ προληφθῇ τὸ ἀδίκημα τῆς «παρ' ἐνορίας ἱεροπραξίας» καὶ διότι πρέπει ὁ οἰκέτις Ἐφημέριος νὰ λάβῃ γνώσιν τῆς τελέσεως τοῦ βαπτίσματος, διὰ νὰ τὸ καταχωρήσῃ εἰς τὸ βιβλίον τῆς ἐνορίας του. Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ κύρους τοῦ βαπτίσματος, τὸ ὅποιον, βεβαίως, δὲν ἐξαπτάται ἀπὸ τὴν ἀδειαν τοῦ οἰκέτου Ἐφημερίου. — **Αἰδσο. Κωνστ. Χριστιανό-**

πουλον, Στέφαν· Ἡλείας : Σὰς εὐχαριστοῦμεν διὰ τοὺς καλοὺς καὶ ἐνθαρ-
 ρυντικούς λόγους καὶ διὰ τὰς καλὰς ἐνδῶν καὶ τῶν αὐτοῦ συλλει-
 τοουργῶν. Δυστυχῶς ἢ αἰτησίως εἶπασεν ἀργά, καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν
 δυνάμεθα νὰ σὰς ἐξυπηρετήσωμεν. Δυναίμεθα πολὺ. Δυναίμεθα ὅμως νὰ
 τὸ ἔχωμεν ἐπ' ὄψει διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον. Ἄς περῶν ἀπὸ τὰ γραφεῖά μας,
 ἂν ἐλλήν.— **Αἶδεο. Παναγ. Γ. Λύκον, Κόσκινά, Ἀλιβερίου (Εὐβοίαν):**
 Ζητηθέντα βιβλία ἐστάλθην ἐγκαίρως. Κρατοῦμεν εἰς διάθεσιν σὰς 2000
 δραχμῶν.— **Αἶδεο. Γεώργ. Μορφάκη, Μουσοῦταν Κρήτης :** Ἐδόθη ἐν-
 τολὴ διὰ τὰ βιβλία. Ἐπιζόμεν νὰ σὰς ἔγραψε τὸ Δογιστήριον τῆς Ἀποστολ.
 Διακονίας.— **Αἶδεο. Τσαμούραν, Κοτσικιάν· Ἀγιάννας (Εὐβοίαν):**
 Ζητηθὲν βιβλίον ἐστάλη ἐγκαίρως.— **Αἶδεο. Μιχ. Κουλούρη, Λευκίμην**
Κεραύρας : Σὰς στέλλομεν τὸ βιβλίον. Διὰ τὰς λοιπὰς Ἀκολουθίας δυνά-
 μεθα νὰ σὰς ἐξυπηρετήσωμεν, ἀναζητοῦντες ἀπὸ ἰδιωτικά βιβλιοπωλεῖα.—
Αἶδεο. Δημ. Θ. Παπαγεωργιάν, Μπαρομπόταν Ἀβροῦς (Λαμίας) : Σὰς
 συγκαίρομεν διὰ τὸν ὑπὲρ τῶν Κατηχ. Σχολείων ζήτησιν σὰς. Βοηθήματα
 δύνασθε νὰ ζητήσετε ἀπὸ τὴν Ἱ. Μητροπόλιν σὰς, ἢ ὅποια θὰ σὰς δώσῃ.—
Αἶδεο. Βασίλ. Ἀποστολῆν, Πιπροφὸν Ἄνδρον : Διὰ τὰς τιμὰς τῶν βι-
 βλίων σὰς ἔγραψε τὸ Δογιστήριον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἐπὶ τῶν
 ἐρωτημάτων σὰς : 1) Ἡ θ. λειτουργία δύναται νὰ παραταθῆ μέχρι οἰασθή-
 ποτε ὄρας, ἐὰν συντρέχῃ πρὸς τοῦτο λόγος. 2) Ἐπίσης ὁ γάμος δύναται
 νὰ τελεσθῆ ὅποτε δῆποτε, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη. Εἰς περιπτώσεις ἀμφισβη-
 τουμένας θὰ ἐρωτᾶται ἡ οἰκία ἐκκλησ. ἀρχή. 3) Βεβαίως δύναται νὰ θέσῃ
 ὑποψηφιότητα ἄλλοῦ, τῇ ἐγκρίσει πάντοτε τοῦ Μητροπολίτου, εἰς δὲν ἀνή-
 κει.— **Ἰσιώτ. Γερομόναχον Θεοδόσ. Κωνσταντόπουλον, Κρίνον Σερ-
 ρῶν :** Διὰ τὴν σύνταξιν σὰς θ' ἀποταγῆτε εἰς τὸ Τοπικὸν TAKE τῆς Μη-
 τροπόλεως Σας. Ὅσον διὰ τὸ ἄλλο ζήτημα, πρέπει νὰ συνεννοηθῆτε μὲ
 τὸν Σ. Μητροπολίτην σὰς.— **Αἶδεο. Ἀνδρέαν Γ. Δανόπουλον, Ἀρχιερατ.**
Ἐπίτροπον Δροῦπης : Δυναίμεθα διότι δὲν ὑπάρχοντι μεμονωμένα φύλλα
 τοῦ «Ἐφημερίου» διὰ νὰ σὰς ἱκανοποιήσωμεν. Πῶς συνέβη νὰ μὴ τὰ λά-
 βετε μαζί με τὴν «Ἐκκλησίαν» ; Ὅσον διὰ τὴν ἀξίωσιν τῆς μεθοδοσίας,
 εἶναι πλέον γεγονός, ὅτι ἐχορηγήθη ἀπὸ Ἰης Ἰσταμένου μηνός, ὡς γράφο-
 μεν καὶ ἄλλαχού τοῦ παρόντος φύλλον.— **Αἶδεο. Κωνστ. Ντόνταν, Πλα-
 τίστομον Φθιώτιδος :** Σὰς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς ἐνδῶν σὰς καὶ
 διὰ τὰς συστάσεις σὰς. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅμως, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκ-
 δίδεται παρὰ μόνον μαζί με τὴν «Ἐκκλησίαν», προσπαθοῦμεν δὲ ν' ἀδεί-
 σωμεν βαθμηδὸν τὸν ὄγκον του, διὰ ν' ἀνταποκριθῶμεν περισσότερο εἰς τὰς
 ἀπαιτήσεις τῶν καλῶν ἀναγνωστῶν μας. Ὅσον διὰ τὰς ἐπὶ τῶν Ἐδαγγο-
 λλων ὀμιλίας, καὶ δύναται νὰ γίνῃ, ὄχι ὅμως ἀκριβῶς ὅπως τὸ θέλετε.
 Ἄλλωστε ἡ Δίσις Θ. Κηρύγματος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐργάζεται
 τώρα διὰ τὴν ἐκδοσὴν Ὀμιλητικῶν Βοηθημάτων, καταλλήλων δι' ὅλους τοὺς
 Ἐφημερίους μας.— **Ἀρχ. Θεόκλ. Κυπαρίσσην, Μοναστηράκι Ρεθύμνου,**
Γεώργ. Ἡλιάκη, Σαῖτήρος Ρεθύμνου : Ζητηθέντα βιβλία ἀπεστάλθην.—
Ἀρχ. Ἰάκ. Μαργακόν, Πλ. Γεωργίου 28, Πάτρας : Τὸ βιβλίον ἀπεστάλη
 ἀλλ' ἐπεστράφη μὲ τὴν ταχ. ἐνδείξιν «ἄγνωστος». Ἀποστείλατε ἀκριβῆ δι-
 εῦθυνσιν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

«Ὁ Ἐφημέριος» στέλλεται πρὸς ὅλους τοὺς συνδρομητὰς
 τῆς «Ἐκκλησίας», τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ παράρτημα.

Σημειώσεις : Δι' ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
 Πρὸς τὸν **Αἶδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον, Ἀπο-
 στολικὴν Διακονίαν, Ἰασίου 1, Ἀθήνας (τηλέφ. 72.112).**